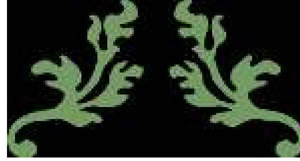

චූළගන්ථවංසපාළි

පටුන

"ධම්මා සුතා ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා."

(මහා සුඤ්ඤත සුත්තං; මජ්ඣිම නිකායො, උපරිපණ්ණාසකො, සුඤ්ඤත වග්ගො.)

පටුන සංස්කරණය - භික්ඛු ධම්මවිහාරි

(ඡට්ඨ සංගායනා ත්‍රිපිටක වැඩසටහනින් උපුටා සකසන ලදී)

පටුන

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

චූළගන්ථවංසපාළි

1. පිටකත්තයපරිච්ඡෙදො

නමස්සෙත්වාන සම්බුද්ධං, අග්ගවංසවරංවරං;
නත්වාන ධම්මං බුද්ධජං, සඞ්ඝඤ්චාපිනිරඞ්ගණං.

ගන්ථවංසම්පි නිස්සාය, ගන්ථවංසං පකාසිස්සං;
තිපෙටකසමාහාරං, සාධූනං ජඞ්ඝදාසකං.

විමතිනොදනමාරම්භං, තං මෙ සුණාථ සාධවො;
සබ්බම්පි බුද්ධවචනං, විමුත්ති ච සහෙතුකං.

හොති එකවිධංයෙව, තිවිධං පිටකෙන ච;
තඤ්ච සබ්බම්පි කෙවලං, පඤ්චවිධං නිකායතො.

අඞ්ගතො ච නවවිධං, ධම්මක්ඛන්ධගණනතො;
චතුරාසීති සහස්ස, ධම්මක්ඛන්ධපභෙදනන්ති.

කථං පිටකතො පිටකඤ්හි තිවිධං හොති?

විනයපිටකං, අභිධම්මපිටකං සුත්තන්තපිටකන්ති. තත්ථ කතමං විනය පිටකං? පාරාජිකකණ්ඩං, පාචිත්තියකණ්ඩං, මහාවග්ගකණ්ඩං, චුල්ලවග්ගකණ්ඩං, පරිවාරකණ්ඩන්ති. ඉමානි කණ්ඩානි විනයපිටකං නාම.

කතමං අභිධම්මපිටකං? ධම්මසඞ්ගණී-පකරණං, විභඞ්ග-පකරණං, ධාතුකථා-පකරණං, පුග්ගලපඤ්ඤත්ති-පකරණං, කථාවත්ථු-පකරණං, යමක-පකරණං, පට්ඨාන-පකරණන්ති. ඉමානි සත්ත පකරණානි අභිධම්මපිටකං නාම. කතමං සුත්තන්තපිටකං? සීලක්ඛන්ධවග්ගාදිකං, අවසෙසං බුද්ධවචනං සුත්තන්තපිටකං නාම.

කථං නිකායතො? නිකායා පඤ්ච විධා හොන්ති. දීඝනිකායො, මජ්ඣිමනිකායො, සංයුත්තනිකායො, අඞ්ගුත්තරනිකායො, ඛුද්දකනිකායොති.

තත්ථ කතමො දීඝ-නිකායො? සීලක්ඛන්ධවග්ගො, මහාවග්ගො, පාථිකවග්ගොති, ඉමෙ තයො වග්ගා දීඝනිකායො නාම. ඉමෙසු තීසු වග්ගෙසු,

චතුතිංස වග්ගානි ච හොන්ති. [චතුතිංසෙව සුත්තන්තා, සීලක්ඛන්ධවග්ගාදිකා, යස්ස භවන්ති සො යෙව දීඝනිකාය නාම හොති.]

කතමො මජ්ඣිමනිකායො? මූලපණ්ණාසො, මජ්ඣිමපණ්ණාසො, උපරිපණ්ණාසොති, ඉමෙ තයො පණ්ණාසා මජ්ඣිමනිකායො නාම. ඉමෙසු තීසු පණ්ණාසෙසු ද්වෙපඤ්ඤාසාධික-සුත්ත-සතානි හොන්ති [දියඩ්ඪසතසුත්තන්තා, ද්වි සුත්තං යස්ස සන්තිසො, මජ්ඣිමනිකායො නාමො මූලපණ්ණාසමාදි හොති.]

කතමො සංයුත්තනිකායො? සගාථාවග්ගො, නිදානවග්ගො, ඛන්ධකවග්ගො, සළායතනවග්ගො, මහාවග්ගොති, ඉමෙ පඤ්ච වග්ගා සංයුත්තනිකායො නාම. ඉමෙසු පඤ්චසු වග්ගෙසු ද්වාසට්ඨිසුත්තසත්තසතාධිකසත්ත-සුත්තසහස්සානි හොන්ති. [ද්වාසට්ඨි-සත්ත-සතානි, සත්තසහස්සකානි ච.] සුත්තානි යස්ස හොන්ති සො, සගාථාදිකවග්ගකො, සංයුත්තනිකායො නාමො වෙදිතබ්බො ච විඤ්ඤූනාති.

කතමො අඞ්ගුත්තරනිකායො? එක්කනිපාතො, දුක්කනිපාතො, තික්කනිපාතො, චතුක්කනිපාතො, පඤ්චකනිපාතො, ඡක්කනිපාතො, සත්තකනිපාතො, අට්ඨකනිපාතො, නවකනිපාතො, දසකනිපාතො, එකාදසනිපාතොති, ඉමෙ එකාදස නිපාතා අඞ්ගුත්තරනිකායො නාම. ඉමෙසු එකාදස නිපාතෙසු සත්ත-පඤ්ඤාස-පඤ්ච-සතාධිකනව-සුත්ත-සහස්සානි හොන්ති. [නවසුත්තසහස්සානි, පඤ්චසතමත්තානි ච, සත්තපඤ්ඤාසාධිකානි, සුත්තානි යස්ස හොන්ති සො, අඞ්ගුත්තරනිකායොති, එක්කනිපාතකාදිකොති.]

කතමො ඛුද්දකනිකායො? ඛුද්දකපාඨො, ධම්මපදං, උදානං, ඉතිවුත්තකං, සුත්තනිපාතො, විමානවත්ථු, පෙතවත්ථු, ථෙරගාථා, ථෙරීගාථා, ජාතකං, මහානිද්දෙසො, පටිසම්භිදාමග්ගො, අපදානං, බුද්ධවංසො, චරියාපිටකං, විනයපිටකං, අභිධම්මපිටකන්ති. ඉමෙසු සත්තරසසු ගන්ථෙසු අනෙකානි සුත්ත-සහස්සානි හොන්ති. [අනෙකානි සුත්ත-සහස්සානි, නිද්දිට්ඨානි මහෙසිනා, නිකායෙ පඤ්චමෙ ඉමෙ, ඛුද්දකෙ ඉති විසුතෙති.]

කථං අඞ්ගතො අඞ්ගහි නව විධං හොති? සුත්තං, ගෙය්‍යං, වෙය්‍යාකරණං, ගාථා, උදානං, ඉතිවුත්තකං, ජාතකං, අබ්භුතධම්මං, වෙදල්ලන්ති, නවප්පභෙදං හොති. තත්ථ උභතො විභඞ්ගනිද්දෙසඛන්ධකපරිවාරා, සුත්තනිපාතෙ, මඞ්ගලසුත්ත, රතනසුත්ත, තුවට්ටකසුත්තානි. අඤ්ඤම්පි සුත්තනාමකං තථාගතවචනං, සුත්තන්ති වෙදිතබ්බං. සබ්බං සගාථකං ගෙය්‍යන්ති වෙදිතබ්බං. විසෙසනසංයුත්තකෙ සකලොපි සගාථකවග්ගො, සකලං අභිධම්මපිටකං

නිගාථකඤ්ච සුත්තයඤ්ච අඤ්ඤම්පි අට්ඨහි අඞ්ගෙහි අසඞ්ගහිතං බුද්ධවචනං තං වෙයයාකරණන්ති වෙදිතබ්බං. ධම්මපදං, ථෙරකථා, ථෙරීකථා, සුත්තනිපාතෙ, නො සුත්තනාමිකා සුද්ධිකගාථා, ගාථාති වෙදිතබ්බා. සොමනස්ස ඤාණමයිකගාථා පටික-සංයුත්තා ද්වෙ අසීතිසුත්තන්තා උදානන්ති වෙදිතබ්බා. වුත්තඤ්හෙතං භගවතාතිආදිනයප්පවත්තා දසුත්තරසතසුත්තන්තා, ඉතිවුත්තකන්ති වෙදිතබ්බා. අපණ්ණකජාතකාදීනි පඤ්ඤාසාදිකානි. පඤ්චජාතකසතානි, ජාතකන්ති වෙදිතබ්බං. චත්තාරොා මෙ භික්ඛවෙ අච්ඡරියා අභූතධම්මා, ආනන්දෙතිආදිනයප්පවත්තා සබ්බෙපි අච්ඡරිය අභූතධම්මපටිසංයුත්තා සුත්තන්තා අභූතධම්මන්ති වෙදිතබ්බා. චුල්ලවෙදල්ල, මහාවෙදල්ල, සම්මාදිට්ඨි, සක්කපඤ්හ, සඞ්ඛාරභාජනිය, මහාපුණ්ණමසුත්තන්තාදයො සබ්බෙපි වෙදඤ්ච තුට්ඨිඤ්ච ලද්ධා [පුච්ඡ] ලද්ධා පුච්ඡිතසුත්තන්තා, වෙදල්ලන්ති වෙදිතබ්බා. කතමානි චතුරාසීති ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානි දුජානානි, චතුරාසීති ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානි සවෙ විත්ථාරෙන කථිස්සං අතිපපඤ්චො භවිස්සති. තස්මා නය වසෙන කථිස්සාමි. එකං වත්ථු, එකො ධම්මක්ඛන්ධො, එකං නිදානං එකො ධම්මක්ඛන්ධො, එකං පඤ්හා පුච්ඡන්තං එකො ධම්මක්ඛන්ධො, එකං පඤ්හා විසජ්ජනං එකො ධම්මක්ඛන්ධො, චතුරාසීති ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානි කෙන භාසිතානි, කත්ථ භාසිතානි, කදා භාසිතානි, කමාරබ්භ භාසිතානි, කිමත්ථං භාසිතානි, කෙන ධාරිතානි, කෙනාභතානි, කිමත්ථං පරියාපුණිතබ්බානි. තත්‍රායං විසජ්ජනා, කෙන භාසිතානීති? බුද්ධානු බුද්ධෙහි භාසිතානි. කත්ථ භාසිතානීති? දෙවෙසු ච මානුස්සෙසු ච, භාසිතානි. කදා භාසිතානීති? භගවතො ධරමානකාලෙ චෙව පච්ඡිමකාලෙ ච භාසිතානි. කතමාරබ්භ භාසිතානීති? පඤ්චවග්ගියාදිකෙ වෙනෙය්‍ය බන්ධවෙ ආරබ්භ භාසිතානීති. කිමත්ථං භාසිතානීති? තිවජ්ජඤ්ච අවජ්ජඤ්ච ඤත්වා වජ්ජං පහාය අවජ්ජෙ පටිපත්තිත්වා නිබ්බානපරියන්තෙ. දිට්ඨ-ධම්මිකසම්පරායිකත්ථෙ සම්පාපුණිතුං.

කෙන ධාරිතානීති? අනුබුද්ධෙහි චෙව සිස්සානුසිස්සෙහි ච ධාරිතානි. කෙනා භතානීති? ආචරිය පරංපරෙහි ආභතානි. කිමත්ථං පරියාපුණිතබ්බානීති? වජ්ජඤ්ච අවජ්ජඤ්ච ඤත්වා වජ්ජං පහාය අවජ්ජෙ පටිපත්තිත්වා නිබ්බානපරියන්තෙ දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකත්ථෙ, සංපාපුණිතුං, යදෙවං තාය නිබ්බානපරියන්තෙ දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකත්ථෙ සාධිකානි හොන්ති. තෙව තත්ථ කෙහි අප්පමත්තෙන පරියාපුණිතබ්බානි ධාරෙතබ්බානි ධාරෙතබ්බානි වාචෙතබ්බානි සජ්ඣායං කාතබ්බානීති [ඉති චුල්ලගන්ථවංසෙ පිටකත්තය දීපකො නාම පඨමො පරිච්ඡෙදො.]

2. ගන්ථකාරකාචරිය-පරිච්ඡෙදො

ආචරියො පන අත්ථි. පොරාණාචරියා අත්ථි, අට්ඨකථාචරියා අත්ථි, ගන්ථකාරකාචරියා අත්ථි, තිවිධනාමිකාචරියා. කතමෙ පොරාණාචරියා? පඨමසඞ්ගායනායං පඤ්චසතා ඛීණාසවා පඤ්චන්නං නිකායානං නාමඤ්ච අත්ථඤ්ච අධිප්පායඤ්ච යදඤ්ච බ්‍යඤ්ජන සොධනඤ්ච අවසෙසං කිච්චං කරිංසු. දුතියසඞ්ගායනායං සත්තසතා ඛීණාසවා තෙසංයෙව සද්දත්ථාදිකං කිච්චං පුන කරිංසු. තතියසඞ්ගායනායං සහස්සමත්තා ඛීණාසවා තෙසංයෙව සද්දත්ථාදිකං කිච්චං පුන කරිංසු. ඉච්චෙවං ද්වෙසතාධිකා ද්වෙසහස්ස ඛීණාසවා මහාකච්චායනං ඨපෙත්වා අවසෙසා පොරාණාචරියා නාම. යෙ පොරාණාචරියා තෙයෙව අට්ඨකථාචරියා නාම. කතමෙ ගන්ථකාරකාචරියා? මහාඅට්ඨකථිකාපෙහදඅනෙකාචරියා ගන්ථකාරකාචරියා නාම. කතමෙ තිවිධ නාමාචරියා මහාකච්චායනො තිවිධනාමං. කතමෙ ගන්ථා මහාකච්චායනෙන කතා? කච්චායනගන්ථො, මහානිරුත්තිගන්ථො, චුල්ලනිරුත්තිගන්ථො, යමකගන්ථො, නෙත්තිගන්ථො, පෙටකොපදෙසගන්ථොති, ඉමෙ ඡ ගන්ථා මහාකච්චායනෙන කතා. කතමෙ අනෙකාචරියෙන කතා ගන්ථා? මහාපච්චරිකාචරියො මහාපච්චරියං නාම ගන්ථං අකාසි. මහාකුරුන්දිකාචරියො කුරුන්දි නාම ගන්ථං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො මහාපච්චරිය ගන්ථස්ස අට්ඨකථං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො කුරුන්දි ගන්ථස්ස අට්ඨකථං අකාසි, මහාබුද්ධඝොසා නාමචරියො විසුද්ධිමග්ගො දීඝනිකායස්ස සුමඞ්ගලවිලාසනි නාම අට්ඨකථා, මජ්ඣිමනිකායස්ස පපඤ්චසූදනී නාම අට්ඨකථා, සංයුත්තනිකායස්ස සාරත්ථප්පකාසිනී නාම අට්ඨකථා, අඞ්ගුත්තරනිකායස්ස මනොරථපූරණී නාම අට්ඨකථා, පඤ්චවිනය ගන්ථානං සමන්තපාසාදිකා නාම අට්ඨකථා, සත්තන්නං අභිධම්මගන්ථානං පරමත්ථකථා නාම අට්ඨකථා, පාතිමොක්ඛ සංඛාතාය මාතිකාය කඞ්ඛාවිතරණීති විසුද්ධි නාම අට්ඨකථා, ධම්මපදස්ස අට්ඨකථා, ජාතකස්ස අට්ඨකථා, ඛුද්දකපාඨස්ස අට්ඨකථා, සුත්තනිපාතස්ස අට්ඨකථා, අපදානස්ස අට්ඨකථාති, ඉමෙ තෙරස ගන්ථෙ අකාසි. බුද්ධදත්තොනාමාචරියො විනය විනිච්ඡයො, උත්තරවිනිච්ඡයො, අභිධම්මාවතාරො, බුද්ධවංසස්ස මධුරත්ථවිලාසිනී නාම අට්ඨකථාති, ඉමෙ චත්තාරො ගන්ථෙ අකාසි. ආනන්දොනාමාචරියා සත්තාභිධම්මගන්ථට්ඨකථාය මූටීකං නාම ටීකං අකාසි. ධම්මපාලාචරියො නෙත්තිප්පකරණට්ඨකථා, ඉතිවුත්තකට්ඨකථා, උදානට්ඨකථා, චරියාපිටකට්ඨකථා, ථෙරකථට්ඨකථා, ථෙරීකථට්ඨකථා, විමානවත්ථුස්ස විමලවිලාසිනි නාම අට්ඨකථා, පෙතවත්ථුස්ස විමලවිලාසිනි නාම අට්ඨකථා, විසුද්ධිමග්ගස්ස පරමත්ථමඤ්ජූසා නාම ටීකා, දීඝනිකායස්ස අට්ඨකථාදීනං චතුන්නං අට්ඨකථානං ලීනත්ථප්පකාසනි නාම ටීකා,

ජාතකට්ඨකථාය ලීනත්ථප්පකාසනි නාම ටීකා, නෙත්තිපකරණට්ඨකථාය ටීකා, බුද්ධවංසට්ඨකථාය පරමත්ථදීපනී නාම ටීකා, අභිධම්මට්ඨකථායටීකා ලීනත්ථවණ්ණනා නාම අනුටීකාති ඉමෙ චුද්දස මත්තෙ ගන්ථෙ අකාසි.

ද්වෙ පුබ්බාචරියානාමා චරියානිරුත්ති මඤ්ජූසං නාම චුල්ලනිරුත්ති ටීකඤ්ච මහානිරුත්ති සඞ්ඛෙපඤ්ච අකංසු. මහාවජිරබුද්ධිනාමාචරියො විනයගණ්ඨිනාම පකරණං අකාසි. දීපඞ්කරසඞ්ඛාතො විමලබුද්ධි නාමාචරියො මුඛමත්තදීපනී නාමකං න්‍යාසප්පකරණං අකාසි. චුල්ලවජිරබුද්ධි නාමාචරියො අත්ථබ්‍යාඛ්‍යානං නාම පකරණං අකාසි.

දීපඞ්කරො නාමාචරියො රූපසිද්ධි පකරණං, රූපසිද්ධි ටීකං, සම්පපඤ්ච සුත්තඤ්චෙති තිවිධං පකරණං අකාසි. ආනන්දාචරියස්ස ජෙට්ඨසිස්සො ධම්මපාලො නාමාචරියො සච්චසඞ්ඛෙපං නාම පකරණං අකාසි. කස්සපො නාමාචරියො මොහවිච්ඡෙදනී, විමතිච්ඡෙදනී, දසබුද්ධවංසො, අනාගතවංසොති, චතුවිධං පකරණං අකාසි.

මහානාමො නාමාචරියො, සද්ධම්මපකාසනී නාම පටිසම්භිදාමග්ගස්ස අට්ඨකථං අකාසි. දීපවංසො, ථූපවංසො, බොධිවංසො, චූලවංසො, මහාවංසො, පටිසම්භිදාමග්ගට්ඨකථා ගණ්ඨි චෙති ඉමෙ ඡ ගන්ථා මහානාමාචරි විසුං විසුං කතා.

නවො මහානාමො නාමාචරියො නවං මහාවංස නාම පකරණං අකාසි. උපසෙනො නාමාචරියො සද්ධම්මපජ්ජොතිකං නාම මහානිද්දෙසස්ස අට්ඨකථං අකාසි. මොග්ගලානො නාමාචරියො මොග්ගලානබ්‍යාකරණං නාම පකරණං අකාසි. සඞ්ඝරක්ඛිතො නාමාචරියො, සුබොධාලඞ්කාරං නාම පකරණං අකාසි. වුත්තොදයකාරො නාමාචරියො වුත්තොදයං නාම පකරණං අකාසි. ධම්මසිරි නාමාචරියො ඛුද්දකසික්ඛං නාම පකරණං අකාසි. පුරාණඛුද්දසික්ඛාය ටීකා, මූලසික්ඛා චෙති, ඉමෙ ද්වෙ ගන්ථා ද්වෙහාචරියෙහි විසුං විසුං කතා.

අනුරුද්ධො නාමාචරියො පරමත්ථවිනිච්ඡයං, නාමරූපපරිච්ඡෙදං, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහං චෙති තිවිධං පකරණං අකාසි. ඛෙමො නාමාචරියො ඛෙමං නාම පකරණං අකාසි. සාරිපුත්තො නාමාචරියො විනයට්ඨකථාය සාරත්ථදීපනී නාම ටීකං; විනයසඞ්ගහපකරණං, විනයසඞ්ගහස්සටීකං; අඞ්ගුත්තරට්ඨකථාය සාරත්ථමඤ්ජූසං නාම නවං ටීකං; පඤ්චිකා ටීකඤ්චෙති, ඉමෙ පඤ්ච ගන්ථෙ අකාසි. බුද්ධනාගො නාමාචරියො විනයත්ථමඤ්ජූසං නාම කඞ්ඛාවිතරණියා ටීකං අකාසි. නවො මොග්ගලානො නාමාචරියො අභිධානප්පදීපිකං නාම පකරණං අකාසි. වාචිස්සරො නාමාචරියො මහාසාමි

නාම සුබොධාලඞ්කාරස්ස ටීකා, වුත්තොදය විවරණං, සුමඞ්ගලප්පසාදනි නාම බුද්දසික්ඛාය ටීකා; සම්බන්ධචින්තා, සම්බන්ධචින්තාය ටීකා; බාලාවතාරො, මොග්ගල්ලානබ්‍යාකරණස්ස පඤ්චිකාය ටීකා; යොගවිනිච්ඡයො, විනයවිනිච්ඡයස්ස ටීකා, උත්තරවිනිච්ඡයස්ස ටීකා, නාමරූප-පරිච්ඡෙදස්ස විභාගො, සද්දත්ථස්ස පදරූපවිභාවනං; ඛෙමස්ස පකරණස්ස ටීකා, සීමාලඞ්කාරො, මූලසික්ඛාය ටීකා, රූපවිභාගො, පච්චයසඞ්ගහො, සච්චසඞ්ඛෙපස්ස ටීකා චෙති, ඉමෙ අට්ඨාරස ගන්ථෙ අකාසි.

සුමඞ්ගලො නාමාචරියො අභිධම්මාවතාරස්සටීකං, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහස්සටීකඤ්ච දුවිධං පකරණං අකාසි. බුද්ධපියො නාමාචරියො සාරත්ථසඞ්ගහං නාම පකරණං අකාසි. ධම්මකිත්ති නාමාචරියො දන්තධාතු පකරණං අකාසි. මෙධඞ්කරො නාමාචරියො ජිනචරිතං නාම පකරණං අකාසි. බුද්ධරක්ඛිතො නාමාචරියො ජිනාලඞ්කාරං, ජිනාලඞ්කාරස්ස ටීකඤ්චාති දුවිධං පකරණං අකාසි. උපතිස්සො නාමාචරියො අනාගතවංසස්ස අට්ඨකථං අකාසි.

කඞ්ඛාවිතරණියා ලීනත්ථප්පකාසිනි, නිසන්දෙහො, ධම්මානුසාරණී, ඤෙය්‍යාසන්තති, ඤෙය්‍යාසන්තතියා ටීකා, සුමතාදාවතාරො, ලොකපඤ්ඤත්ති පකරණං, තථාගතුප්පත්ති පකරණං, නලාටධාතු වණ්ණනා, සීහළවත්ථු, ධම්මදීපකො, පටිපත්තිසඞ්ගහො, විසුද්ධිමග්ගගණ්ඨි, අභිධම්මගණ්ඨි, නෙත්තිපකරණගණ්ඨි, විසුද්ධිමග්ගචුල්ලනවටීකා, සොතබ්බමාලිනී, පසාදජනනී, ඔකාසලොකො, සුබොධාලඞ්කාරස්ස නව ටීකා චෙති, ඉමෙ වීසති ගන්ථා වීසතාචරියෙහි විසුං විසුං කතා.

සද්ධම්මසිරි නාමාචරියො සද්දත්ථභෙදචින්තා නාම පකරණං අකාසි. දෙවො නාමාචරියො සුමන කූටවණ්ණනං නාම පකරණං අකාසි. චුල්ලබුද්ධඝොසො නාමාචරියො සොතත්ථකිනිදානං නාම පකරණං අකාසි. රට්ඨපාලො නාමාචරියො මධුරසඞ්ගාහණීකිත්ති නාම පකරණං අකාසි. සුභූතචන්දො නාමාචරියො ලිඞ්ගත්ථවිවරණ-පකරණං අකාසි. අග්ගවංසො නාමාචරියො සද්දනීති පකරණං නාම අකාසි. වජිරබුද්ධි නාමාචරියො මහාටීකං නාම න්‍යාසපකරණටීකං අකාසි. ගුණසාගරො නාමාචරියො මුඛමත්තසාරං, මුඛමත්තසාරස්ස ටීකඤ්ච දුවිධං පකරණං අකාසි. අභයො නාමාචරියො සද්දත්ථභෙදචින්තාය මහාටීකං අකාසි. ඤාණසාගරො නාමාචරියො ලිඞ්ගත්ථවිවරණප්පකාසනං නාම පකරණං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො ගූළත්ථටීකං, බාලප්පබොධනඤ්ච දුවිධං පකරණං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො සද්දත්ථ-භෙදචින්තාය මජ්ඣිමටීකං අකාසි. උත්තමො නාමාචරියො බාලාවතාරටීකං, ලිඞ්ගත්ථවිවරණටීකඤ්ච දුවිධං පකරණං අකාසි. අඤ්ඤතරො

ආචරියො සද්දත්ථභෙදචින්තාය නව-ටීකං අකාසි. එකො අමච්චො අභිධානප්පදීපිකායටීකං, ගණ්ඨිපකරණස්ස දණ්ඩීප්පකරණස්ස මාගධභූතං ටීකං, කොලද්ධජනස්ස සකටභාසාය කතටීකඤ්ච තිවිධං පකරණං අකාසි. ධම්මසෙනාපති නාමාචරියො කාරිකං, එතිමාසපිදීපනී, මනොහාරඤ්ච තිවිධං පකරණං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො කාරිකාය ටීකං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො එතිමාසපිදීපිකාය ටීකං අකාසි.

අඤ්ඤතරො ආචරියො සද්දබින්දු නාම පකරණං අකාසි. සද්ධම්මගුරු නාමාචරියො සද්දවුත්තිප්පකාසකං නාම පකරණං අකාසි. සාරිපුත්තො නාමාචරියො සද්දවුත්තිප්පකාසකස්ස ටීකං අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො කච්චායනසාරං නාම පකරණං කච්චායනසාරස්ස ටීකඤ්ච දුවිධං පකරණං අකාසි. නවො මෙධඞ්කරො නාමාචරියො ලොකදීපකසාරං නාම පකරණං අකාසි. අග්ගපණ්ඩිතො නාමාචරියො ලොකුප්පත්ති නාම පකරණං අකාසි. චීවරො නාමාචරියො ජඩ්සදාසකස්ස ටීකං අකාසි. මාතිකත්ථදීපනී, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහවණ්ණනා, සීමාලඞ්කාරස්සටීකා, විනයසමුට්ඨානදීපනී ටීකා, ගණ්ඨි සාරො, පට්ඨානගණනා නයො, සුත්තනිද්දෙසො, පාතිමොක්ඛො, චෙති, ඉමෙ අට්ඨ ගන්ථෙ සද්ධම්මජොතිපාලාචරියො අකාසි. විමලබුද්ධි නාමාචරියො අභිධම්ම-පන්නරසට්ඨානං නාම පකරණං අකාසි. නවො විමලබුද්ධි නාමාචරියො සද්දසාරත්ථජාලිනී, සද්දසාරත්ථජාලිනියා ටීකා, වුත්තොදය ටීකා, පරමත්ථමඤ්ජූසා නාම අභිධම්මසඞ්ගහටීකාය අනුටීකා දසගණ්ඨිවණ්ණනා, මාගධභූතාවිදග්ගමුඛමණ්ඩනටීකා චෙති ඉමෙ ඡ ගන්ථෙ අකාසි. අඤ්ඤතරො ආචරියො පඤ්චපකරණටීකාය නවානුටීකං අකාසි. අරියවංසො නාමාචරියො අභිධම්මසඞ්ගහ-ටීකාය [පරමත්ථ] මණිසාරමඤ්ජූසං නාම නවානුටීකං අකාසි. අභිධම්මත්ථසඞ්ගහස්ස ටීකා, පෙටකොපදෙසස්ස ටීකා, චතුභාණවාරස්ස අට්ඨකථා, මහාසාරපකාසනී, මහාදීපනී, සාරත්ථදීපනී ගති පකරණං, හත්ථසාරො, භුම්මසඞ්ගහො, භුම්මනිද්දෙසො, දසවත්ථුකායවිරතිටීකා, ජොතනා නිරුත්ති, විභත්තිකථා, කච්චායනවිවරණා, සද්ධම්මමාලිනී, පඤ්චගති වණ්ණනා, බාලචිත්තපබොධනං, ධම්මචක්කසුත්තස්ස නවට්ඨකථා, දන්තධාතු පකරණස්ස ටීකා චෙති, ඉමෙ වීසති ගන්ථා නානාචරියෙහි කතා, අඤ්ඤානි පන පකරණානි අත්ථි.

කතමානි සද්ධම්මො පායනො, බාලප්පබොධනපකරණස්ස ටීකා ච, ජිනාලඞ්කාරපකරණස්ස නවටීකා ච, ලිඞ්ගත්ථවිවරණං, ලිඞ්ගවිනිච්ඡයො; පාතිමොක්ඛවිවරණං, පරමත්ථකථාවිවරණං, සමන්තපාසාදිකා විවරණං, චතුභාණවාරට්ඨකථා විවරණං, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහවිවරණං, සච්චසඞ්ඛෙපවිවරණං, සද්දත්ථභෙදචින්තාවිවරණං, සද්දවුත්තිවිවරණං, කච්චායනසාරවිවරණං, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහස්ස ටීකා විවරණං,

මහාවෙස්සන්තරාජාතකස්ස විවරණං, සක්කාභිමතං, මහාවෙස්සන්තරජාතකස්ස නවට්ඨකථා, පඨම සංබොධි, ලොකනෙත්ති ච, බුද්ධඝොසාචරියනිදානං මිලින්දපඤ්හා වණ්ණනා, චතුරා රක්ඛා, චතුරක්ඛාය අට්ඨකථා, සද්දවුත්තිපකරණස්ස නවටීකා, ඉච්චෙවං පඤ්චවීසති පමාණානි පකරණානි ලඞ්කො දීපාදීසුට්ඨානෙසු පණ්ඩිතෙහි කතානි අහෙසුං, සම්බුද්ධෙගාථා ච, නරදෙව නාම ගාථා ච, දාතවෙ චීරත්ති ගාථා ච, වීසති ඔවාදගාථා ච, දානසත්තරි, සීලසත්තරි, සප්පාදානවණ්ණනා, අනන්තබුද්ධවන්දනගාථා ච, අට්ඨවීසති බුද්ධවන්දනගාථා ච, අතීතානාගතපච්චුප්පන්නවන්දනගාථා ච, අසීතිමහාසාවකවන්දනගාථා ච, නවහාරගුණවණ්ණනා චාති, ඉමෙ බුද්ධපණාම-ගාථාදිකා ගාථා යො පණ්ඩිතෙහි ලඞ්කාදීපාදිසුට්ඨානෙසු කතා අහෙසුං [ඉති චුල්ලගන්ථවංසෙ ගන්ථකාරකාචරිය දීපකො නාම දුතියො පරිච්ඡෙදො]

3. ආචරියානං සඤ්ජාතට්ඨානපරිච්ඡෙදො

ආචරියෙසු ච අත්ථි ජම්බුදීපිකාචරියා අත්ථි, ලඞ්කාදීපිකාචරියා. කතමෙ ජම්බුදීපිකාචරියා? කතමෙ ලඞ්කාදීපිකාචරියා? මහාකච්චායනො ජම්බුදීපිකාචරියො සො හි අවන්තිරට්ඨෙ උජ්ජෙනී නගරෙ චන්දපජ්ජොතස්ස නාම රඤ්ඤො පුරොහිතො හුත්වා කාමානං ආදීනවං දිස්වා, ඝරාවාසං පහාය සත්ථුසාසනෙ පබ්බජ්ජිත්වා හෙට්ඨා වුත්තප්පකාරෙ ගන්ථෙ අකාසි. මහාඅට්ඨකථාචරියො ජම්බුදීපිකො, මහාපච්චරිකාචරියො, මහාකුරුන්දිකාචරියො, අඤ්ඤතරො ආචරියා ද්වෙති ඉමෙ ච භූවාචරියා. ලඞ්කාදීපිකාචරියා නාම තෙ කිර බුද්ධඝොසාචරියස්ස පුරෙ භූතාචරියෙ කාලෙ අහෙසුං. මහාබුද්ධඝොසාචරියො ජම්බුදීපිකො. සො කිර මගධරට්ඨෙ ඝොසකගාමෙ රඤ්ඤො පුරොහිතස්ස කෙසි නාම බ්‍රාහ්මණස්ස පුත්තො, සත්ථුසාසනෙ පබ්බජ්ජිත්වා ලඞ්කාදීපං ගතො හෙට්ඨා වුත්තප්පකාරෙ ගන්ථෙ අකාසි.

බුද්ධදත්තාචරියො, ආනන්දාචරියො, ධම්මපාලාචරියො, ද්වෙ බුබ්බාචරියො, මහාවජිර-බුද්ධාචරියො, චුල්ලවජිර-බුද්ධාචරියො, විමලබුද්ධසඞ්ඛාතො දීපඞ්කරාචරියො, චුල්ලදීපඞ්කරාචරියො, චුල්ලධම්මපාලාචරියො, කස්සපාචරියොති ඉමෙ එකාදසචරියා ජම්බුදීපිකා හෙට්ඨා වුත්තපකාරෙ ගන්ථෙ අකංසු. මහානාමාචරියො, අඤ්ඤතරාචරියා, චුල්ලමහානාමාචරියො, උපසෙනාචරියො, මොග්ගලානාචරියො, සඞ්ඝරක්ඛිතාචරියො, වුත්තොදයකාරාචරියො, ධම්මසිරාචරියො, අඤ්ඤතරා ද්වාචරියා, අනුරුද්ධාචරියො, ඛෙමාචරියො, සාරිපුත්තාචරියො,

බුද්ධනාගාචරියො, චුල්ලමොග්ගලානාචරියො, වාචිස්සරාචරියො, සුමඞ්ගලාචරියො, බුද්ධපියාචරියො, ධම්මකිත්ති ආචරියො මෙධඞ්කරාචරියො, බුද්ධරක්ඛිතාචරියො, උපතිස්සා චරියො, අඤ්ඤතරා වීසතාචරියා, සද්ධම්මසිරාචරියො, දෙවාචරියො, චුල්ලබුද්ධඝොසාචරියො, සාරිපුත්තාචරියො, රට්ඨපාලාචරියොති ඉමෙ ද්වෙ පඤ්ඤාසාචරියා ලඞ්කාදීපිකාචරියා නාම. සුභූතචන්දාචරියො, අග්ගවංසාචරියො, නවො වජිරබුද්ධාචරියො, ගුණසාගරාචරියො, අභයාචරියො, ඤාණසාගරාචරියො, අඤ්ඤතරා ද්වාචරියා, උත්තමාචරියො, අඤ්ඤතරො ආචරියො, අඤ්ඤතරො මහාමච්චො, ධම්මසෙනාපතාචරියො, අඤ්ඤතරා තයො ආචරියා, සද්ධම්මගුරු ආචරියො, සාරිපුත්තාචරියො, අඤ්ඤතරො එකා ආචරියො, මෙධඞ්කරාචරියො, අග්ගපණ්ඩිතාචරියො, චීවරාචරියො, සද්ධම්මජොතිපාලාචරියො, විමලබුද්ධාචරියොති ඉමෙ තෙවීසති ආචරියා ජම්බුදීපිකා හෙට්ඨා වුත්තප්පකාරෙ ගන්ථෙ පුක්කාම සඞ්ඛාතෙ අරිමද්දන නගරෙ අකංසු.

නවොවිමලබුද්ධාචරියො ජම්බුදීපිකො හෙට්ඨා වුත්තප්පකාරෙ ගන්ථෙ පංයනගරෙ අකාසි. අඤ්ඤතරාචරියො අරියවංසාචරියොති ඉමෙ ද්වාචරියා ජම්බුදීපිකා හෙට්ඨා වුත්තප්පකාරෙ ගන්ථෙ අති [නවි] පුරෙ අකංසු, අඤ්ඤතරා වීසතාචරියා ජම්බුදීපිකා හෙට්ඨා වුත්තප්පකාරෙ ගන්ථෙ කිඤ්චි පුරාදිසරෙ අකංසු.

[ඉති චුල්ලගන්ථවංසෙ ආචරියානං සඤ්ජාතට්ඨාන දීපකො නාම තතියො පරිච්ඡෙදො.]

4. ආයායකාචරිය-පරිච්ඡෙදො

ගන්ථා පන සියා ආයාචනෙන ආචරියෙහි කතා, සියා අනායාචනෙන ආචරියෙහි කතා. කතමෙ ගන්ථා ආයාචනෙන, කතමෙ අනායාචනෙන කතා? මහාකච්චායන ගන්ථො, මහාඅට්ඨකථා ගන්ථො, මහාපච්චරිය ගන්ථො, මහාකුරුන්දි ගන්ථො, මහාපච්චරියගන්ථස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො, මහාකුරුන්දි ගන්ථස්ස අට්ඨකථා ගන්ථොති. ඉමෙහි ඡ ගන්ථෙහි අත්තනො මතියා සාසනුග්ගහනත්ථාය සද්ධම්මඨිතියා කතා.

ක. බුද්ධඝොසාචරිය-ගන්ථදීපනා

බුද්ධඝොසාචරිය ගන්ථෙසු පන විසුද්ධිමග්ගො, සඞ්ඝපාලෙන නාම සඞ්ඝථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. දීඝනිකායස්ස

අට්ඨකථා ගන්ථො දාඨා නාමෙන සඞ්ඝථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. මජ්ඣිමනිකායස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො බුද්ධමිත්තනාමෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. සංයුත්තනිකායස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො ජොතිපාලෙන නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. අඞ්ගුත්තරනිකායස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො භද්දන්තා නාම ථෙරෙන සහආජීවකෙන උපාසකෙන ච ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. සමන්තපාසාදිකා නාම අට්ඨකථා ගන්ථො බුද්ධසිරි නාමෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. සත්තන්නං අභිධම්ම-ගන්ථානං අට්ඨකථා ගන්ථො චුල්ලබුද්ධඝොසෙන භික්ඛුනා ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. ධම්මපදස්සඅට්ඨකථා ගන්ථො කුමාරකස්සපනාමෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. ජාතකස්සඅට්ඨකථා ගන්ථො අත්ථදස්සී, බුද්ධමිත්ත, බුද්ධපියදෙව සඞ්ඛාතෙහි තීහි ථෙරෙහි ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. ඛුද්දකපාඨස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො, සුත්තනිපාතස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො අත්තනො මතියා බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො. අපදානස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො පඤ්චනිකාය විඤ්ඤූහි පඤ්චහි ථෙරෙහි ආයාචිතෙන බුද්ධඝොසාචරියෙන කතො.

බුද්ධඝොසාචරිය-ගන්ථදීපනා නිට්ඨිතා.

ඛ. බුද්ධදත්තාචරිය-ගන්ථදීපනා

බුද්ධදත්තාචරිය ගන්ථෙසු පන විනය-විනිච්ඡයගන්ථො අත්තනො සිස්සෙන බුද්ධසීහෙන නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධදත්තාචරියා කතො. උත්තර-විනිච්ඡයගන්ථො සඞ්ඝපාලෙන නාමෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධදත්තාචරියෙන කතො. අභිධම්මාවතාරො නාම ගන්ථො අත්තනො සිස්සෙන සුමති ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධදත්තාචරියෙන කතො. බුද්ධවංසස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො තෙනෙව බුද්ධසීහනාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධදත්තාචරියෙන කතො.

බුද්ධදත්තාචරිය-ගන්ථදීපනා නිට්ඨිතා.

අභිධම්මකථාය මූලටීකා නාම ටීකා ගන්ථො බුද්ධමිත්තා නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන ආනන්දාචරියෙන කතො.

ග. ධම්මපාලාචරියෙන-ගන්ථදීපනා

නෙත්තිපකරණස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො ධම්මරක්ඛිත නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන ධම්මපාලාචරියෙන කතො. ඉතිවුත්තකඅට්ඨකථා ගන්ථො, උදානඅට්ඨකථා ගන්ථො, චරියාපිටකඅට්ඨකථා ගන්ථො, ථෙරකථාඅට්ඨකථා ගන්ථො, ථෙරිකථාඅට්ඨකථා ගන්ථො, විමානවත්ථුඅට්ඨකථා ගන්ථො, පෙතවත්ථුඅට්ඨකථා ගන්ථො, ඉමෙ සත්ත ගන්ථා අත්තනො මතියා ධම්මපාලාචරියෙන කතො. විසුද්ධිමග්ගටීකා ගන්ථො දාඨා නාමෙන නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන ධම්මපාලාචරියෙන කතො, දීඝනිකාය-අට්ඨකථාදීනං චතුන්නං අට්ඨකථානං ටීකා ගන්ථො, අභිධම්මට්ඨකථාය අනුටීකා ගන්ථො, නෙත්තිපකරණට්ඨකථාය ටීකා ගන්ථො, බුද්ධවංසට්ඨකථාය ටීකා ගන්ථො, ජාතකට්ඨකථාය ටීකා ගන්ථො චෙති ඉමෙ පඤ්ච ගන්ථා අත්තනො මතියා ධම්මපාලාචරියෙන කතො.

ධම්මපාලාචරිය-ගන්ථදීපනා නිට්ඨිතා.

නිරුත්තිමඤ්ජූසා නාම චුල්ලනිරුත්තිටීකා ගන්ථො, මහානිරුත්තිසඞ්ඛෙපො නාම ගන්ථො ච අත්තනො මතියා පුබ්බාචරියෙහි විංසු කතො.

පඤ්ච විනයපකරණානං විනයගණ්ඨී නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා මහාවජිරබුද්ධාචරියෙන කතො. න්‍යාසසඞ්ඛාතො මුඛමත්තදීපනී නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා විමලබුද්ධි ආචරියෙන කතො. අත්ථබ්‍යක්ඛ්‍යානො නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා චුල්ලවජිරබුද්ධාචරියෙන කතො. රූපසිද්ධි තස්ස ච ගන්ථස්ස ටීකා ගන්ථො සබ්බ පඤ්චසුත්තඤ්ච අත්තනො මතියා දීපඞ්කරාචරියෙන කතො. සච්චසඞ්ඛෙපො නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා චුල්ලධම්මපාලාචරියෙන කතො. මොහච්ඡෙදනී ගන්ථො, විමතිච්ඡෙදනී ගන්ථො, දස බුද්ධවංසො, අනාගතවංසො ච. අත්තනො මතියා කස්සපාචරියෙන කතො. පටිසම්භිදාමග්ගස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො මහානාමෙන උපාසකෙන ආයාචිතෙන මහානාමාචරියෙන කතො. දීපවංසො, ථූපවංසො, බොධිවංසො, චුල්ලවංසො, පොරාණවංසො, මහාවංසො චාති ඉමෙ ඡ ගන්ථා අත්තනො මතියා මහානාමාචරියෙහි විසුං කතා. නවො මහාවංසගන්ථො අත්තනො මතියා චුල්ලමහානාමාචරියෙන කතො. සද්ධම්මපජ්ජොතිකා නාම මහානිද්දෙසස්ස අට්ඨකථා ගන්ථො දෙවෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන උපසෙනාචරියෙන කතො. මොග්ගලානබ්‍යාකරණගන්ථෙ අත්තනො මතියා මොග්ගලානාචරියෙන කතො. සුබොධාලඞ්කාර නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා සඞ්ඝරක්ඛිතාචරියෙන කතො. වුත්තොදය ගන්ථො අත්තනො මතියා

චුත්තොදයකාරාචරියෙන කතො. බුද්දසික්ඛා නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා ධම්මසිරාචරියෙන කතො. පොරාණබුද්දසික්ඛා ටීකා ච මූලසික්ඛා චාති, ඉමෙ ද්වෙ ගන්ථෙ අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරෙහි ද්විභාචරියෙහි විංසු කතා.

පරමත්ථවිනිච්ඡයං නාම ගන්ථො සඞ්ඝරක්ඛිතෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන අනුරුද්ධාචරියෙන කතො. නාමරූප-පරිච්ඡෙදො නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා අනුරුද්ධාචරියෙන කතො. අභිධම්මත්ථසඞ්ගහං නාම ගන්ථො නම්ම නාමෙන උපාසකෙන ආයාචිතෙන අනුරුද්ධාචරියෙන කතො. ඛෙමො නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා ඛෙමාචරියෙන කතො. සාරත්ථදීපනී නාම විනයට්ඨකථාය ටීකා ගන්ථො, විනයසඞ්ගහං, විනයසඞ්ගහස්ස ටීකා ගන්ථො, අඞ්ගුත්තරට්ඨකථාය නවො ටීකා ගන්ථොති ඉමෙ චත්තාරො ගන්ථා පරක්කමබාහු නාමෙන ලඞ්කාදීපිස්සරෙන රඤ්ඤා ආයාචිතෙන සාරිපුත්තාචරියෙන කතො. සකටසද්දසත්ථස්ස පඤ්චිකාය ටීකා ගන්ථො අත්තනො මතියා සාරිපුත්තාචරියෙන කතො. කඞ්ඛාවිතරණියා විනයත්ථමඤ්ජූසා නාම ටීකා ගන්ථො සුමෙධා නාමථෙරෙන ආයාචිතෙන බුද්ධනාගාචරියෙන කතො. අභිධානප්පදීපිකො නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා චූලමොග්ගලානාචරියෙන කතො. සුබොධාලඞ්කාරස්ස මහාසාමි නාම ටීකා, වුත්තොදය විවරණඤ්චාති ඉමෙ ද්වෙ ගන්ථා අත්තනො මතියා වාචිස්සරෙන කතා. බුද්දසික්ඛාය සුමඞ්ගලප්පසාදනි නාම නවො ටීකා ගන්ථො සුමඞ්ගලෙන ආයාචිතෙන නවාචිස්සරෙන කතො. සම්බන්ධචින්තාටීකා බාලාවතාරො, මොග්ගලානබ්‍යාකරණස්ස ටීකා චාති ඉමෙ තයො ගන්ථා, සුමඞ්ගල, බුද්ධමිත්ත, මහාකස්සප සඞ්ඛාතෙහි තීහි ථෙරෙහි ච, ධම්මකිත්ති නාම උපාසකෙන, වානිජ්ජා භාතු උපාසකෙන ච ආයාචිතෙන වාචිස්සරෙන කතො. නාමරූපපරිච්ඡෙදස්ස විභාගො, සද්දත්ථස්ස පදරූප-විභාවනං, ඛෙමපකරණස්ස ටීකා, සීමාලඞ්කාරො, මූලසික්ඛාය ටීකා, රූපවිභාගො, පච්චයසඞ්ගහො චාති ඉමෙ සත්ත ගන්ථා අත්තනො මතියා වාචිස්සරෙන කතා. සච්චසඞ්ඛෙපස්ස ටීකා ගන්ථො සාරිපුත්ත-නාමෙන ථෙරෙන ආයාචිතෙන වාචිස්සරෙන කතො. අභිධම්මාවතාරස්ස ටීකා, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහස්ස ටීකා චාති ඉමෙ ද්වෙ ගන්ථා අත්තනො මතියා සුමඞ්ගලාචරියෙන කතා. සාරත්ථසඞ්ගහං නාම ගන්ථො අත්තනො මතියා බුද්ධප්පියෙන කතො දන්තධාතුවණ්ණනා නාම පකරණං

ලඞ්කාදීපිස්සරස්ස රඤ්ඤො සෙනාපතිනා ආයාචිතෙන ධම්මකිත්තිනාමාචරියෙන කතං. ජිනචරිතං නාම පකරණං අත්තනො මතියා මෙධඞ්කරාචරියෙන කතං. ජිනාලඞ්කාරො, ජිනාලඞ්කාරස්ස ටීකා අත්තනො මතියා බුද්ධරක්ඛිතාචරියෙන කතො. අමතධරස්ස නාම අනාගතවංසස්ස අත්තනො මතියා අට්ඨකථා උපතිස්සාචරියෙන කතා. කඞ්ඛාවිතරණීයා

ලීනත්ථපකාසිනී, නිසන්දෙහො, ධම්මානුසාරණී, ඤෙයයාා-සන්තති, ඤෙයයාා-සන්තතියා ටීකා, සුමතාවතාරො, ලොකපඤ්ඤත්ති පකරණං, තථාගතුප්පත්ති පකරණං, නලාටධාතුවණ්ණනා, සීහළවත්ථු, ධම්මදීපකො පටිපත්ති සඞ්ගහො, විසුද්ධිමග්ගස්ස ගණ්ඨි, අභිධම්මගණ්ඨි, නෙත්තිපකරණගණ්ඨි, විසුද්ධිමග්ගචූල-නවටීකා, සොතබ්බමාලිනී, පසාදජනනී, ඔකස්සලොකො, සුබොධාලඞ්කාරස්ස නව ටීකා චෙති, ඉමෙ වීසති ගන්ථා අත්තනො මතියා වීසතාචරියෙහි විංසු විංසු කතා.

සද්දත්ථ භෙදචින්තා නාම පකරණං අත්තනො මතියා සද්ධම්මසිරිනාමාචරියෙන කතං. සුමන-කූටවණ්ණනං නාම පකරණං, රාහුලා නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන වාචිස්සරෙනදෙවථෙරෙන කතං. සොතත්ථ කිං මහානිදානං නාම පකරණං අත්තනො මතියා චූල්ලබුද්ධඝොසාචරියෙන කතං. මධුරසඞ්ගාහනි නාම පකරණං අත්තනො මතියා රට්ඨපාලාචරියෙන කතං. ලිඞ්ගත්ථවිවරණං නාම පකරණං අත්තනො මතියා සුභූතචන්දාචරියෙන කතං. සද්දනීතිපකරණං අත්තනො මතියා අග්ගවංසාචරියෙන කතං. න්‍යාසපකරණස්ස මහාටීකා නාම ටීකා අත්තනො මතියා වජිරබුද්ධාචරියෙන කතා. මුඛමත්තසාරො අත්තනො මතියා ගුණසාගරාචරියෙන කතො. මුඛමත්තසාරස්ස ටීකා සුතසම්පන්න නාමෙන ධම්මරාජිනො ගුරුනා සඞ්ඝථෙරෙන ආයාචිතෙන ගුණසාගරාචරියෙන කතා. සද්දත්ථභෙදචින්තාය මහාටීකා අත්තනො මතියා අභයාචරියෙන කතා. ලිඞ්ගත්ථවිවරණප්පකාසකං නාම පකරණං අත්තනො මතියා ඤාණසාගරාචරියෙන කතං. ගූළ්හත්ථස්ස ටීකා බාලප්පබොධනඤ්ච දුවිධං පකරණං අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතං. සද්දත්ථභෙදචින්තාය මජ්ඣිමටීකා අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතා. බාලාවතාරස්ස ටීකා, ලිඞ්ගත්ථවිවරණා ටීකා ච අත්තනො මතියා උත්තමාචරියෙන කතා. සද්දත්ථභෙදචින්තාය නව ටීකා අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතා. අභිධානප්පදීපිකාය ටීකා දණ්ඩීපකරණස්ස මගස-භූතා ටීකා චාති දුවිධා ටීකායො අත්තනො මති, සීහසූර නාම රඤ්ඤො එකෙන අමච්චෙන කතා. කොලද්ධජනස්සටීකා පාසාදිකෙන නාම ථෙරෙන ආයාචිතෙන තෙනෙව මහාමච්චෙන කතා. කාරිකං නාම පකරණං ඤාණගම්භීරනාමෙන භික්ඛුනා ආයාචිතෙන ධම්මසෙනාපතාචරියෙන කතං. එතිමාසමිදීපනී [වා එතිමාසමිදීපිකා] නාම පකරණං මනොහාරඤ්ච අත්තනො මතියා තෙනෙව ධම්මසෙනාපතාචරියෙන කතං. කාරිකාය ටීකා අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතා. එතිමාසමිදීපිකාය ටීකා අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතා.

සද්දබින්දුපකරණං අත්තනො මතියා ධම්මරාජස්ස ගුරුනා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතං. සද්දවුත්තිප්පකාසකං නාම පකරණං අඤ්ඤතරෙන

භික්ඛුනා ආයාචිතෙන සද්ධම්මගුරු නාමාචරියෙන කතං. සද්දවුත්තිප්පකාසකස්ස ටීකා අත්තනො මතියා සාරිපුත්තාචරියෙන කතා.

කච්චායන සාරො ච කච්චායනසාරස්ස ටීකා චාති දුවිධං පකරණං අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතං. ලොකදීපකසාරං නාම පකරණං අත්තනො මතියා නවෙනමෙධඞ්කරාචරියෙන කතං. ලොකුප්පත්තිපකරණං අත්තනො මතියා අග්ගපණ්ඩිතාචරියෙන කතං. ජඞ්සදාසකස්ස ටීකා භූතා මගධටීකා අත්තනො මතියා චීවරාචරියෙන කතා. මාතිකත්ථදීපනී, අභිධම්මත්ථසඞ්ගහවණ්ණනා, සීමාලඞ්කාරස්සටීකා, ගණ්ඨිසාරො, පට්ඨානගණනානයො චාති ඉමෙ පඤ්ච පකරණානි අත්තනො මතියා සද්ධම්මජොතිපාලාචරියෙන කතානි. සඞ්ඛෙපවණ්ණනා පරක්කමබාහු-නාමෙන ජම්බුදීපිස්සරෙන රඤ්ඤො ආයාචිතෙ තෙනෙව සද්ධම්මජොතිපාලාචරියෙන කතා. කච්චායනස්ස සුත්තනිද්දෙසො අත්තනො සිස්සෙන ධම්මචාරිනා ථෙරෙන ආයාචිතෙන සද්ධම්මජොතිපාලාචරියෙන කතො. විනයසමුට්ඨානදීපනී නාම පකරණං, අත්තනො ගුරුනා සඞ්ඝථෙරෙන ආයාචිතෙන සද්ධම්ම-ජොතිපාලාචරියෙන කතං.

සත්තපකරණානි පන තෙන පුක්කාමනගරෙ කතානි. සඞ්ඛෙපවණ්ණනාව ලඞ්කාදීපෙ කතා. අභිධම්ම-පන්නරසට්ඨානවණ්ණනං නාම පකරණං අත්තනො මතියා නවෙන-විමලබුද්ධාචරියෙන කතා. සද්දසාරත්ථජාලිනී නාම පකරණං අත්තනො මතියා නවෙන-විමලබුද්ධාචරියෙන කතං. සද්දසාරත්ථ-ජාලිනියා ටීකා, පංයනගරෙ රඤ්ඤො ගුරුනා සඞ්ඝරාජෙන ආයාචිතෙන තෙනෙව නවෙන විමලබුද්ධාචරියෙන කතා. වුත්තොදයස්ස ටීකා, අභිධම්මසඞ්ගහස්ස ටීකාය පරමත්ථමඤ්ජූසා නාම අනුටීකා, දසගණ්ඨිවණ්ණනං නාම පකරණං, මගධභූතවිදග්ගමුඛමණ්ඩනියාටීකා චාති ඉමානි චත්තාරි පකරණානි අත්තනො මතියා තෙනෙව නවෙන විමලබුද්ධාචරියෙන කතානි.

පඤ්චපකරණටීකාය නවානුටීකා අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරො චරියෙන කතා. අභිධම්මසඞ්ගහස්ස නවටීකා අත්තනො මතියා අඤ්ඤතරාචරියෙන කතා. අභිධම්මත්ථසඞ්ගහටීකාය [මණි] මඤ්ජූසා [මණිසාරමඤ්ජූසා] නාම නවානුටීකා අත්තනො මතියා අරියවංසාචරියෙන කතා.

පෙටකොපදෙසස්ස ටීකා අත්තනො මතියා උදුම්බරිනාමාචරියෙන පුක්කාමනගරෙ කතා. චතුභාණවාරස්ස අට්ඨකථා, මහාසාරපකාසිනි, මහාදීපනී, සාරත්ථදීපනී, ගතිපකරණං, හත්ථාසාරො, භුම්මසඞ්ගහො, භුම්මනිද්දෙසො, දසවත්ථුකායවිරතිටීකා, වොදනානිරුත්ති, විභත්තිකථා, සද්ධම්මමාලිනි, පඤ්චගතිවණ්ණනා, බාලචිත්ත-පබොධනං,

පටුන

ධම්මචක්කසුත්තස්ස නවට්ඨකථා, දන්තධාතු-පකරණස්ස ටීකා ච සද්ධම්මොපායනො බාලප්පබොධනටීකා ච, ජිනාලඞ්කාරස්ස නවටීකා ච, ලිඞ්ගත්ථ-විවරණං, ලිඞ්ගත්ථ-විනිච්ඡයො, පාතිමොක්ඛවිවරණං, පරමත්ථකථාවිවරණං, සමන්තපාසාදිකවිවරණං, චතුභාණවාරට්ඨකථා විවරණං, අභිධම්මසඞ්ගහවිවරණං, සච්චසඞ්ඛෙපවිවරණං, සද්දත්ථභෙදචින්තාවිවරණං, සද්දවුත්තිවිවරණං, කච්චායනසාරවිවරණං, කච්චායනවිවරණං, අභිධම්මසඞ්ගහස්සටීකාවිවරණං, මහාවෙස්සන්තරජාතකස්ස විවරණං, සක්කාභිමතං, මහාවෙස්සන්තරජාතකස්ස නවට්ඨකථා, පඨම-සම්බොධි ච ලොකනෙත්ති, බුද්ධඝොසාචරියනිදානං, මිලින්ද-පඤ්හො වණ්ණනා, චතුරාරක්ඛා, චතුරාරක්ඛායඅට්ඨකථා, සද්දවුත්තිප්පකරණස්ස නවටීකා චාති ඉමානි, තිචත්තාලීස පකරණානි අත්තනො මතියා සාසනස්ස ජාතියා සද්ධම්මස්ස ඨිතියා ච ලඞ්කාදීපාදීසු විංසු විංසු කතානි.

සම්බුද්ධෙ ගාථා ච…පෙ…. නවහාරගුණවණ්ණනා චාති ඉමෙ බුද්ධපණාමාදිකා ගාථායො. අත්තනො අත්තනො බුද්ධගුණපකාසනත්ථාය අත්තනො ච පරෙ ච අනන්තපඤ්ඤාපවත්තනත්ථාය ච පණ්ඩිතෙහි ලඞ්කාදීපාදීසු විංසු විංසු කතා.

[ඉති චුල්ල-ගන්ථවංසෙ ආයාචකාචරියදීපකො නාම චතුත්ථො පරිච්ඡෙදො.]

5. පකිණ්ණක-පරිච්ඡෙදො

නාමං ආරොපනං පොත්ථකං ගන්ථකාරස්ස ච. ලෙඛංලෙඛාපනඤ්චෙව, වදාමි තදනන්තරන්ති. තත්ථ චතුරාසීතියා ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානි පිටක, නිකායඞ්ග, වග්ග, නිපාතාදිකං නාමං, කෙනාරොපිතං, කත්ථ ආරොපිතං, කදා ආරොපිතං, කිමත්ථං ආරොපිතන්ති? තත්‍රායං පිච්සජ්ජනාකෙන ආරොපිතන්ති පඤ්චසතඛීණාසවෙහි ආරොපිතං. තෙහි සබ්බබුද්ධවචනං සඞ්ගායන්ති, ඉදං පිටකං, අයං නිකායො, ඉදං අඞ්ගං, අයං වග්ගො, අයං නිපාතොති. එවමාදිකං නාමං ආරොපෙන්ති. කත්ථ ආරොපිතන්ති? රාජගහෙ වෙභාරපබ්බතස්ස පාදෙ ධම්මමණ්ඩප්පෙ ආරොපිතං. කදා ආරොපිතන්ති? භගවතො පරිනිබ්බුතෙ පඨමසඞ්ගායනකාලෙ ආරොපිතං. කිමත්ථං ආරොපිතන්ති? ධම්මක්ඛන්ධානං වොහාරසුඛත්ථාය සුඛධාරණත්ථාය ච ආරොපිතං. සඞ්ගීතිකාලෙ පඤ්චසතා ඛීණාසවා තෙසඤ්ච ධම්මක්ඛන්ධානං නාම වග්ගනිපාතතො. ඉමස්ස ධම්මක්ඛන්ධස්ස අයං නාමො හොතු, ඉමස්ස ච පකරණස්ස අයං නාමොති, අබ්‍රවුං සබ්බං නාමාදිකං කිච්චං අකංසු. තෙ ඛීණාසවා, යදි නාමාදිකං කිච්චං

අකතං න සුපාකතං තස්මා වොහාරසුබත්ථායනාමාදිකං කිච්චං කතං අනාගතෙ පනත්ථාය නාමාදිකං පවත්තිතං අසඤ්ජාතනාමො න සුට්ඨු පාකතො සබ්බසො භවෙති. ධම්මක්ඛන්ධානං නාම දීපනා නිට්ඨිතා.

චතුරාසීති ධම්මක්ඛන්ධසහස්සානි කෙන පොත්ථකෙ ආරොපිතානි, කදා ආරොපිතානි, කිමත්ථං ආරොපිතානීති. තත්‍රායං විසජ්ජනා කෙනාරොපිතානිති? ඛීණාසවමහානාගෙහි ආරොපිතානි. කත්ථ ආරොපිතානීති? ලඞ්කාදීපෙ ආරොපිතානි. කදා ආරොපිතානීති? සද්ධාතිස්සස්සරාජිනො පුත්තස්ස වට්ටගාමනි රාජස්ස කාලෙ ආරොපිතානි. කිමත්ථං ආරොපිතානීති? ධම්මක්ඛන්ධානං අවිධංසනත්ථාය සද්ධම්මට්ඨිතියා ච ආරොපිතානි.

ධරමානො හි භගවා, අම්හාකං සුගතොධීරො;
නිකායෙ පඤ්චදෙසෙති, යාව නිබ්බානගමනා.

සබ්බෙපි තෙ භික්ඛූ ආදි, මනසා වචසාභාරො;
සබ්බෙ ච වාචුග්ගතා හොන්ති, මහාපඤ්ඤාසතිවරා.

නිබ්බුතෙ ලොකනාථම්හි, තතො වස්සසතං භවෙ;
අරියානරියා චාපි ච, සබ්බෙ වාචුග්ගතා ධුවං.

තතො පරං අට්ඨරසං, ද්විසතංවස්ස ගණනං;
සබ්බෙ පුථුජ්ජනා චෙව, අරියා ච සබ්බෙපිතෙ.

මනසාවචසායෙව, වාචුග්ගතාව සබ්බදා;
දුට්ඨගාමණිරඤ්ඤො ච, කාලෙ වාචුග්ගතා ධුවං.

අරියානරියාපි ච, නිකායෙ ධාරණාසදා;
තතො පරම්හි රාජා ච, තතො චුතො ච තුසිතෙ.

උප්පජ්ජි දෙව ලොකෙ සො, දෙවෙහි පරිවාරිතො;
සද්ධා තිස්සොති නාමෙන, තස්ස කනිට්ඨකො හිතො.
තතො ලද්ධරට්ඨො හොති, බුද්ධසාසනපාලකො.

තදා කාලෙ භික්ඛූ ආසුං, සබ්බෙ වාචුග්ගතා සදා;
නිකායෙ පඤ්චවෙධෙව, යාව රඤ්ඤො ච ධාරණා;
තතො චුතො සො රාජා ච, තුස්සිතෙ උපපජ්ජති;
දෙවලොකෙට්ඨිතො සන්තො, තදා වාචුග්ගතා තතො.

තස්ස පුත්තාපි අහෙසුං, අනෙකා වරජ්ජං ගතා;
අනුක්කමෙන චුතතෙ, දෙවලොකං ගතා ධුවං;
තදාපිතෙ සබ්බෙ භික්ඛූ, වාචුග්ගතාව සබ්බදා;
නිකායෙ පඤ්චවිධෙව, ධාරණාවසතිමතා.

තතො පරං පොත්ථකෙසු, නිකායා පඤ්ච පිට්ඨිතා;
තදා අට්ඨකථා ටීකා, සබ්බෙ ගන්ථා පොත්ථකෙ ගතා;
සබ්බෙ පොත්ථෙසු යෙ ගන්ථා, පාළි අට්ඨකථා ටීකා;
සංට්ඨිතාසං ඨිතා හොන්ති, සබ්බෙපි නො න සන්තිතෙ.

තදා තෙ පොත්ථකෙයෙව, නිකායා පිඨිතා ඛිලා;
තදා අට්ඨකථාදීනි, භවන්තීති වදන්ති ච.

පරිහාරො පණ්ඩිතෙහි වත්තබ්බොව;
ලඞ්කාදීපස්ස රඤ්ඤොව, සද්ධා තිස්සස්ස රාජිනො.
පුත්තකො ලඞ්කාදීපස්ස, ඉස්සරො ධම්මිකො වරො;
තදා ඛීණාසවා සබ්බෙ, ඕලොකෙන්ති අනගතෙ.

ඛීණාසවා පස්සන්ති තෙ, දුපඤ්ඤෙව පුථුජ්ජනෙ;
සබ්බෙපි තෙ භික්ඛූ ආසුං, බහුංතරා පුථුජ්ජනා;
න සක්ඛිස්සන්ති තෙ පඤ්ච, නිකායෙ වාචුග්ගතං ඉති;
පොත්ථකෙසු සබ්බෙ පඤ්ච, ආරොපෙන්ති ඛීණාසවා.

සද්ධම්මට්ඨිති චිරත්තාය, ජනානං පුඤ්ඤත්ථාය ච;
තතො පට්ඨායතෙ සබ්බෙ, නිකායා හොන්ති පොත්ථකෙ;
අට්ඨකථා ටීකා සබ්බෙ, තෙ හොන්ති පොත්ථකෙට්ඨිතා.

තතො පට්ඨායතෙ සබ්බෙ, භික්ඛූ ආදි මහාගණා;
පොත්ථකෙසු ඨිතෙයෙව, සබ්බෙ පස්සන්ති සබ්බදා.

[පොත්ථකෙ ආරොපන දීපකා නිට්ඨිතා.]

යො කොචි පණ්ඩිතො ධීරො, අට්ඨකථාදිකං ගන්ථං කරොති වා කාරාපෙති වා, තස්ස අනන්තකො හොති පුඤ්ඤසංචයො, අනන්තකො හොති පුඤ්ඤානිසංසො. චතුරාසීති චෙතියසහස්ස කරණසදිසො, චතුරාසීති බුද්ධරූපසහස්ස කරණසදිසො, චතුරාසීති බොධිරුක්ඛසහස්සරොපනසදිසො, චතුරාසීති විහාරසහස්ස කරණසදිසො, යො ච බුද්ධවචනමඤ්ජූසං කරොති වා කාරාපෙති වා, යො ච බුද්ධවචනං මණ්ඩනං කරොති වා කාරාපෙති වා, යො ච

බුද්ධවචනං ලෙඛං කරොති වා කාරාපෙති වා, යො ච පොත්ථකං වා, යො ච පොත්ථකමූලං වා, දෙති වා දාපෙති වා, යො ච තෙලං වා චුණ්ණං වා, ධඤ්ඤං වා පොත්ථකභඤ්ජනත්ථාය යං කිඤ්චි නිත්ථං වා පොත්ථකඡිද්දෙ ආවුනත්ථාය, යං කිඤ්චි සුත්තං වා කට්ඨඵලකද්වයං වා පොත්ථකං පුටනත්ථාය යං කිඤ්චි වත්ථං වා, පොත්ථක-බන්ධනත්ථාය, යං කිඤ්චි යොත්තං වා පොත්ථකලාප පූටනත්ථාය යං කිඤ්චි ථවිකං දෙති වා දාපෙති වා.

යො ච හරිතාලෙන වා මනොසිලාය වා, සුවණ්ණෙන වා රජතෙන වා පොත්ථකමණ්ඩනං වා කට්ඨඵලකමණ්ඩනං වා කරොති වා කාරාපෙති වා, තස්ස අනන්තකො හොති පුඤ්ඤසංචයො, අනන්තකො හොති පුඤ්ඤානිසංසො. චතුරාසීති චෙතියසහස්ස කරණසදිසො, චතුරාසීති විහාරසහස්ස කරණසදිසො.

හවෙ නිබ්බත්තමානො සො, සීලගුණමුපාගතා;
මහා තෙජො සදා හොති, සීහනාදො විසාරදො.

ආයුවණ්ණබලුප්පෙතො, ධම්මකාමො හවෙ සද්දා;
දෙවමනුස්සලොකෙසු, මහෙසක්ඛො අනාමයො.

හවෙ නිබ්බත්තමානො සො, පඤ්ඤවා සුසමාහිතො;
අධිපච්ච පරිවාරො, සබ්බසුඛාධි ගච්ඡති.

සද්දොහිරිමා වදඤ්ඤූ, සංවිග්ග මානසො හවෙ;
අඞ්ගපච්චඞ්ග සම්පන්නො, ආරොහ පරිණාහවා.

සබ්බෙ සත්තාපි යො ලොකෙ, සබ්බත්ථ පූජිතාහවෙ;
දෙවමනුස්ස සඤ්චරො, මිත්තසහාය පාලිතො.

දෙවමනුස්ස සම්පත්තිං, අනුභොති පුනප්පුනං;
අරහත්ත ඵලං පත්තො, නිබ්බානං පාපුණිස්සති.

පටිසම්භිදා චතස්සො, අභිඤ්ඤා ඡබ්බිධෙ වරෙ;
විමොක්ඛෙ අට්ඨකෙ සෙට්ඨෙ, ගමිස්සති අනාගතෙ.

තස්මාහි පණ්ඩිතො පොසො, සංපස්සං හිත මත්තනො;
කාරෙයාා සාම ගන්ථෙ ච, අඤ්ඤෙ චාපි කාරාපයෙ.

පොත්ථකෙ ච ඨිතෙ ගන්ථෙ, පාළි අට්ඨකථාදිකෙ;

ධම්මමඤ්ජූසා ගන්ථෙ ච, ලෙඛං කරෙ කාරාපයෙ.

පොත්ථකං පොත්ථකමූලඤ්ච, තෙසං චූල්ලපූසම්පි ච;
පිලොතිකාදිකං සුත්තං, කට්ඨඵලද්වයම්හි ච.

ධම්මබන්ධනත්ථාය ච, යං කිඤ්චි මහග්ඝං වත්ථං;
ධම්මබන්ධනයොත්තඤ්ච, යං කිඤ්චි ථවිකම්පි ච.

දදෙය්‍ය ධම්මඛෙත්තම්හි, විප්පසන්නෙන චෙතසා;
අඤ්ඤො වාපි දජ්ජාපෙය්‍ය, මිත්තසහායබන්ධවෙති.

ගන්ථාකරලෙඛලෙඛාපනානිසංස දීපනා නිට්ඨිතා.

[ඉති චූලගන්ථවංසෙ පකිණ්ණකදීපකො නාම පඤ්චමො පරිච්ඡෙදො.]

සොහං හංසාරට්ඨ ජාතො, නන්තපඤ්ඤොති විස්සුතො
සද්ධා සීල වීරප්පෙතො, ධම්මරසං ගවෙසනො.

සොහං තතො ගන්ත්වා චිමං, ජින නවං යං පුරං;
සබ්බ ධම්මං විචිනන්තො, වීසති වස්සමාගතො.

සබ්බ ධම්මං විස්සෙජ්ජෙන්තො, කිකාරෙ නෙව භික්ඛුනො;
ඡ වස්සානං ගණං භිත්වා, කාමානං අභිමද්දනං.

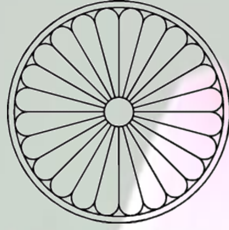
සන්ති සභා ච නිබ්බානං, ගවෙසිඤ්ච පුනප්පුනං;
වසන්තොහං, වනාරම්මං, පිටකත්තය සඞ්ගහං;
ගන්ථවංසං ඉමං බුද්දං, අරියසඞ්ඝදාසකන්ති.

ඉති පාමොජ්ජත්ථාය අරඤ්ඤවාසිනා, නන්දපඤ්ඤාචරියෙන කතො චූළගන්ථවංසො නිට්ඨිතො.

ධම්මවටංසකනාමෙන විසුතො ථෙරො, යං පකරණං ලික්ඛිතං තං පරිපුණ්ණං තෙන පුඤ්ඤෙන තං පිටකං පරිසිප්පං පරිනිට්ඨිතං.

මමෙව සිස්සසමූහානඤ්ච පරිසිප්පං පරිනිට්ඨිතං. තවෙ සිස්සානු සිස්සානි ච, පරිසිප්පං පරිනිට්ඨිතං.

චූළගන්ථවංසො නිට්ඨිතො.

සබ්බදානං ධම්ම දානං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතිං ධම්ම රතිං ජිනාති
තණ්හක්ඛයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමො ධම්මරතො - ධම්මං අනුවිචින්තයං;
ධම්මං අනුස්සරං භික්ඛු - සද්ධම්මා න පරිහායති.

(ධම්මපදය භික්ඛු වග්ගො)

ධම්මො පනෙසො සුගතප්පසත්ථො,
තරණීව සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීහි නමස්සනීයෙහා,
රසො රසානං පරමො තිලොකෙ.

මහාගදො මච්චුජරා පහානො,
සබ්බීතිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බත්ථි දානෙන ච කප්පරුක්ඛො,
චින්තාමණී භද්දඝටොව ධම්මො.

ධම්මං විනා නත්ථි පිතාව මාතා,
තමෙව තාණං සරණං පතිට්ඨා;
තස්මා හි භො කිච්චමඤ්ඤෙදප්පහාය,
සුණාථ ධාරෙථ චරාථ ධම්මෙ.

(රසවාහිනී)

චිරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසානං!

ධර්ම දානය පිණිසයි.........